

доцільно віднести проведення ліцензійної експертизи, акредитації незалежних установ оцінювання та забезпечення якості вищої освіти та акредитації освітніх програм, основні засади та порядок проведення яких врегульований Положенням про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти, затверджене наказом МОН України від 11.07.2019 № 977 [5].

Проблема якості освіти є, безумовно, виключно актуальною, що в свою чергу породжує увагу до неї дослідників у найрізноманітніших галузях, зокрема і юриспруденції. Розроблення, затвердження та реалізація адміністративно-правових норм, що регламентують вироблення і запровадження освітніх стандартів якості та контроль за їх дотриманням, є важливою умовою забезпечення якості освіти в цілому.

Список бібліографічних посилань

1. Легенький М. І. Адміністративні процедури як чинник забезпечення якості надання освітніх послуг. *Прикарпатський юридичний вісник*. 2017. № 3. С. 71–77.
2. Про освіту : закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 27.09.2019).
3. Про вищу освіту : закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. *Відомості Верховної Ради України*. 2014. № 37–38. Ст. 2004.
4. Про затвердження Ліцензійних умов провадження освітньої діяльності закладів освіти : постанова Кабінету Міністрів України від 30.12.2015 № 1187 // База даних «Законодавство України» / Верховна Рада України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1187-2015-%D0%BF> (дата звернення: 27.09.2019).
5. Положення про акредитацію освітніх програм, за якими здійснюється підготовка здобувачів вищої освіти : наказ МОН України від 11.07.2019 № 977 // Ліга:Закон : правовий портал. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/view/RE33851?an=1> (дата звернення: 27.09.2019).

Одержано 31.10.2019

УДК 378.147(042.3)

Юлія Ігорівна САМОЙЛОВА,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри гуманітарних дисциплін Сумської філії

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0001-9578-0350>;

Тетяна Миколаївна СЕРГІЄНКО,

кандидат педагогічних наук,

доцент кафедри іноземних мов та військового перекладу

Національної академії сухопутних військ імені гетьмана Петра Сагайдачного;

 <https://orcid.org/0000-0001-5680-994X>

ЩОДО ПИТАННЯ ПРО ОСОБЛИВОСТІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ В СИСТЕМІ НЕПЕРЕРВНОЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ ПРАЦІВНИКАМИ ПРАВООХОРОННИХ ОРГАНІВ ТА ВІЙСЬКОВОСЛУЖБОВЦЯМИ

Процес перепідготовки та підвищення кваліфікації слухачів системи додаткової освіти мають свою певну специфіку, адже провідна роль належить самому спеціалісту, його життєвому досвіду, мотивам, потребам. Підвищення кваліфікації – це активізація особистісних якостей, оволодіння новими способами розв'язання професійних проблем та новими прийомами мислення, зміни в мотиваційній сфері.

Іноземній мові сьогодні відводиться надзвичайно важливе місце в освіті будь-якого фахівця. Англійська мова стає *lingua franca* (мовою спілкування) всередині Євросоюзу. З огляду на це важливого значення набуває організація професійно-орієнтованого навчання працівників правоохоронних органів та військовослужбовців англійської мови таким чином, щоб за обмежений термін навчання вони досягали певного рівня іншомовної комунікативної компетентності, який би дав змогу здійснювати ефективне спілкування в професійній діяльності.

Сучасною метою навчання працівників правоохоронних органів та військовослужбовців іноземній мові є оволодіння іноземною мовою як засобом комунікації, так і набуття професійно спрямованої іншомовної компетентності для успішного виконання подальшої професійної діяльності. С.Савіньон під терміном «іншомовна комунікативна компетентність» розглядає здатність особистості діяти в реальній комунікативній ситуації, у динамічно мінливій обстановці, де мовна компетентність адаптується до сприйняття одержуваної лінгвістичної та паралінгвістичної інформації [1, с. 23]. Але вивчення іноземної мови в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації є специфічним, підґрунтям організації якого є досить нова наука – андрагогіка, яка стала теоретичним фундаментом навчання дорослих і об'єднує знання про специфіку навчання дорослої людини з урахуванням її віку, освітніх та життєвих потреб, реальних можливостей, індивідуальних особливостей і досвіду, психіки і фізіології. Андрагогічна модель навчання вимагає: 1) відмову від трансляційних методів навчання, коли мета, завдання, зміст навчання залежать від викладача; 2) використання попереднього досвіду того, хто навчається, як основи для різноманітних форм навчальної

діяльності; 3) спільної діяльності викладача та дорослого учня, де дорослий є активним учасником процесу свого навчання; 4) практичної спрямованості навчання; 5) гнучкості у формуванні навчальних програм і виборі місця, часу та темпів навчання [2, с. 8–10].

Говорячи про особливості вивчення іноземної мови в системі неперервної професійної освіти працівників правоохоронних органів та військовослужбовців, першочергово варто відзначити пріоритетність індивідуального підходу до навчання іншомовній комунікації. В основі цього підходу лежить оцінка особистості та соціального статусу тих, хто навчається, їх професійних потреб та психологічних особливостей для створення оптимальних умов їх особистого включення в навчальну діяльність. Мова йде про принцип свободи вибору, що передбачає свободу вибору мети й змісту навчання, форм, методів та засобів його організації та здійснення. Вільний вибір виявляє освітні інтереси працівників, їх життєві потреби та досвід, індивідуальні особливості та якості, здібності та світогляд [3, с. 35–38]. Так, деяким необхідно надавати можливість вибирати творчі види навчальної діяльності, створювати умови для реалізації їх лідерських здібностей в якості організаторів навчальної діяльності інших учасників навчання; іншим треба надати трохи більше часу на засвоєння навчального матеріалу в режимі самостійного вивчення. Є тип людей, котрим необхідно створити умови для логічного викладу навчальної інформації з використанням таблиць, схем та комп'ютерних презентацій; для інших важливо акцентувати увагу на професійній значимості навчального матеріалу та можливості його практичного застосування і т. д.

Необхідно враховувати при організації навчального процесу принцип вікового підходу, який передбачає, що при визначенні освітньої мети, виборі змісту, форм і методів навчання дорослих необхідно враховувати психологічні особливості дорослості та зрілості. Важливо брати до уваги фізіологічні та інтелектуальні особливості мовно-мисленнєвої діяльності працівників правоохоронних органів та військовослужбовців, які проходять перепідготовку або підвищують кваліфікацію, оскільки вони зазвичай вже дорослі люди, у яких вже дещо повільніші процеси сприйняття та запам'ятовування інформації. У зв'язку з цим, першочергову важливість мають методи активізації та інтенсифікації іншомовного навчання. Найбільш ефективними педагогічними прийомами процесу засвоєння іноземної мови можуть стати структурування навчальної інформації в більш компактні елементи (вербальні стереотипи), які спираються на резерви довготривалої пам'яті, ерудицію та знання рідної мови тими, хто навчається та навчання комунікативним стратегіям спілкування, які мають заповнити прогалини в комунікативній компетенції працівників, допомогти їм знайти вихід із проблемних ситуацій в процесі іншомовного спілкування [4].

Важливим елементом організації навчання іншомовному спілкуванню є принцип актуальності та актуалізації результатів навчання в практичній діяльності працівників правоохоронної та військової сфер. У зв'язку з профільною спрямованістю навчання в системі підвищення кваліфікації, процес навчання професійній іншомовній комунікації передбачає формування готовності до іншомовної комунікативної діяльності в професійних цілях. Тому вивчення іноземної мови повинно мати інтегративний характер, бути наповненим професійно важливою лексикою. Принцип актуалізації результатів навчання передбачає обов'язкове застосування набутих знань, умінь, навичок і якостей у подальшій професійній діяльності. У цьому контексті особливе значення має використання різноманітних форм і методів навчання, видів практичних занять, стажувань тощо.

Ще однією, надзвичайно важливою частиною процесу навчання іноземній мові в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації є використання вже наявного соціального досвіду та професійних знань і умінь правоохоронців та військовослужбовців. Врахування індивідуального досвіду визначає освітні потреби фахівця, тобто він прагне отримати ту інформацію, знання, навички та уміння, які мають практичне значення для його професійної діяльності і задовольняють його освітні потреби. Більшість працівників, які проходять перепідготовку, демонструють професійний інтерес до іншомовного навчального матеріалу, який вивчають, особисту зацікавленість у засвоєнні матеріалу, відповідальність за результати навчання, що походить від практичної цінності іншомовних навичок, які набуваються. Крім того, часто працівники, які навчаються, самі беруть активну участь в навчальному процесі, доповнюючи конкретні навчальні ситуації власним досвідом та своїми життєвими цінностями, намагаючись співвіднести навчальну ситуацію із своїми цілями та задачами. Важливе значення для актуалізації соціального та ділового досвіду працівників правоохоронних органів та військової сфери має використання активних та інтерактивних форм проведення занять. Такі форми навчання іноземної мови передбачають активну позицію тих, хто навчається та дозволяють інтегрувати нові знання з уже наявним життєвим та професійним досвідом працівників.

Однією із найпоширеніших проблем при вивченні іноземної мови є низький рівень мотивації до її вивчення. Негативне відношення до вивчення іноземної мови можна пояснити відсутністю попереднього позитивного досвіду іншомовного навчання, яке в більшості випадків характеризувалося раніше часто використовуваним догматичним стилем навчання, що був відірваний від соціальних та професійних потреб тих, хто навчається. Крім того, як свідчать численні опитування, правоохоронці та військовослужбовці прагнуть навчитися спілкуванню англійською мовою, але водночас вважають важким подолання мовного бар'єру, часто уникають спілкування, бо невпевнені у своєму рівні володіння мовою, бояться робити помилки. Дж.Скрівенер вважає, що допомогти тому, хто вивчає мову, можна, створивши «невимушені» реальні комунікативні ситуації, в яких студенти використовують мову, якою вони вже володіють певною мірою [5, с. 148]. Тобто, ефективним вивчення англійської мови буде лише при використанні методик на основі комунікативного підходу, серед яких можна виділити навчання у співробітництві, метод проєктів, комунікативні, рольові ігри, симуляції, техніка драми тощо. Змінити відношення до іншомовного навчання можна шляхом формування нових уявлень про практичну значимість володіння іноземною мовою, розкриття нових перспектив

кар'єрного зростання у випадку оволодіння іншомовною комунікативною компетенцією. Педагогічні прийоми підвищення мотивації правоохоронців та військовослужбовців, які проходять підвищення кваліфікації або перепідготовку є складовою частиною ціленаправленої діяльності педагога, що спрямована на формування нових особистісних установок та сприйняття іншомовного навчання як життєво важливого потенціалу для подальшого професійного зростання.

Висновок. Таким чином, в організації навчання в системі підвищення кваліфікації та перепідготовки найважливішим стає андрагогічний підхід до навчання, основним положенням якого в навчанні іноземним мовам є розвиток й актуалізація суб'єктивного в людині під час її навчання. Знання, отримані фахівцем, набувають цінності тільки тоді, коли допомагають у розв'язанні реальних життєвих і професійних проблем, сприяють особистісному самовизначенню та самореалізації.

Список бібліографічних посилань

1. Savignon S. J. Communicative Competence: Theory and Classroom Practice: texts and contexts in second language learning. Reading, Mass : Addison-Wesley, 1983. 322 p.
2. Лук'янова Л. Б., Аніщенко О. В. Освіта дорослих: короткий термінологічний словник / за ред. Л. Б. Лук'янова. Київ ; Ніжин : ПП Лисенко М. М., 2014. 108 с.
3. Протасова Н. Г. Теоретичні основи навчання державних службовців у системі підготовки та підвищення кваліфікації : навч.-метод. посіб. Київ : УАДУ, 2000. 160 с.
4. Хайрутдинова И. В. Формирование иноязычной коммуникативной деятельности руководителей органов внутренних дел : дис. ... канд пед. наук 13.00.01. М., 2013. 336 с.
5. Scrivener J. Learning Teaching. A Guidebook for English Language teachers. Oxford : Macmillan Education, 2005. 431 p.

Одержано 30.10.2019

УДК 343.211.4

Валерія Олександрівна САМОТІЄВИЧ,

кандидат юридичних наук,

доцент кафедри кримінального права та кримінології факультету № 6

Харківського національного університету внутрішніх справ;

 <https://orcid.org/0000-0002-9010-1782>

ДИСКРЕЦІЙНІ ПОВНОВАЖЕННЯ СУДУ ЩОДО ОБРАННЯ ФОРМИ РЕАЛІЗАЦІЇ КРИМІНАЛЬНОЇ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ВИРІШЕННЯ

Стаття 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод гарантує право на справедливий і публічний розгляд справи упродовж розумного строку незалежним і безстороннім судом, встановленим законом, який вирішить спір щодо його прав та обов'язків цивільного характеру або встановить обґрунтованість будь-якого висунутого проти нього кримінального обвинувачення. Право на справедливий суд є складовою частиною конституційної концепції прав і свобод людини і громадянина. Суди покликані забезпечувати належне функціонування права, відновлювати справедливість і законність у суспільних відносинах. І виключно суди виконують примусові повноваження державної влади і в законному порядку визнають особу винною у вчиненні злочину та обирають форму реалізації кримінальної відповідальності.

На сьогодні визначення форм кримінальної відповідальності і досі залишається дискусійним питанням, та традиційною точкою зору є виділення трьох основних форм, які мають своє законодавче підґрунтя: 1) кримінальна відповідальність, що не пов'язана з призначенням покарання особі визнаній винною у вчиненні злочину; 2) кримінальна відповідальність, що пов'язана з призначенням покарання особі визнаній винною у вчиненні злочину, однак без реального відбування призначеного покарання; 3) кримінальна відповідальність, що пов'язана із реальним відбуванням призначеного покарання [1, с. 51].

Приймаючи рішення про обрання тієї чи іншої форми реалізації кримінальної відповідальності суд діє виключно в межах закону. Однак прийняття остаточного рішення неможливе без використання наданих суддям дискреційних повноважень, які дозволяють подолати фактичну і правову невизначеність, а також здійснити вибір між альтернативними варіантами на шляху прийняття законного, справедливого та обґрунтованого рішення. Правильність, відповідність прийняття таких рішень доволі часто викликає сумніви та призводить до оскаржень вироків. Відсутність єдності судової практики, припущення помилок, яких допускаються судді призводить до негативних наслідків, серед яких недовіра суспільства судовій владі.

Зазначені наслідки, в свою чергу, викликають часом у науковців вкрай негативне ставлення до існування судової дискреції в кримінальному судочинстві. Така позиція, на їх думку, обумовлена тим, що велика кількість суддів не має тих необхідних особистісних якостей, які мають бути притаманні особам, які вершать правосуддя. М. А. Погорецький зазначає, що в умовах поширеності недостатньо високого професіоналізму правозастосовців, їх правового нігілізму, корупованості, низької правосвідомості та невисокої моральності, що за останнє десятиліття значно знизило до них довіру у суспільстві, застосування власного розсуду у кримінальному процесі України має бути максимально звужене [2, с. 345].